

Τίμων ο Αθηναίος: Έμεινε στην ιστορία ως μισάνθρωπος - Δεν συμπαθούσε και δεν μιλούσε με κανέναν

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα / Πολυμέσα - Multimedia](#)

Αν για κάτι είναι γνωστή η αρχαία Ελλάδα και η αρχαία Αθήνα, ειδικότερα, είναι οι ιδιόμορφες περσόνες που έδιναν έναν άλλον αέρα στην, τότε, πόλη κράτος.

Στην κλασική περίοδο του 5ου αιώνα π.Χ., νικώντας τους Πέρσες, η Αθήνα καθιερώνεται ως ηγέτιδα του ελλαδικού χώρου και μπαίνει σε μία περίοδο πρωτοφανούς ακμής. Ξεκινάει ο «Χρυσός Αιώνας» της Αθηναϊκής Δημοκρατίας που αποτέλεσε τη βάση του Δυτικού πολιτισμού.

Την πνευματική ζωή της πόλης καθορίζουν πολιτικοί, φιλόσοφοι, αρχιτέκτονες και ποιητές όπως ο Περικλής, ο Πλάτωνας, ο Σωκράτης, ο Αριστοτέλης, ο Ικτίνος, ο Καλλικράτης, ο Φειδίας, ο Αισχύλος, ο Ευριπίδης, ο Σοφοκλής και ο Αριστοφάνης.

Το έργο τους και οι ιδέες τους διαμόρφωσαν την ιστορία της ανθρωπότητας, ενώ την εποχή αυτή χτίζεται ο Παρθενώνας.

Εκτός από όλους τους παραπάνω στην Αθήνα υπήρξε και μία μορφή που έμεινε στην ιστορία για όλους τους λάθος λόγους. Ο Τίμων ο Αθηναίος ήταν ο άνδρας που μισούσε τους πάντες και χαρακτηρίστηκε ως ένας από τους πρώτους μισάνθρωπους.

Ποιος ήταν ο Τίμων ο πρώτος μισάνθρωπος

Ο Τίμων, ήταν Αθηναίος εύπορος πολίτης που έζησε το β' μισό 5ου αι. π.Χ. και έμεινε στην ιστορία για τον στριφνό του χαρακτήρα και τη μισανθρωπία του. Η εποχή που έζησε, ήταν στο καιρό του Πελοποννησιακού πολέμου και εξαιτίας της ηθικής κατάπτωσης των συγχρόνων του, αλλά και της εξαπάτησης που δέχθηκε από διάφορους επιτήδειους οδηγήθηκε στην απομόνωση και το μίσος κατά των συνανθρώπων του.

Η Αθήνα στην αρχαιότητα (όπως και η «παλιά Αθήνα» του 19ου αιώνα φυσικά), είχε τους χαρακτηριστικούς «τύπους» της. Ιδιόμορφοι άνθρωποι Ανθρώπους ιδιόμορφους, που μόνο με την παρουσία τους και την συμπεριφορά τους προκαλούσαν την προσοχή και γι' αυτό ορισμένοι από αυτούς πέρασαν στην ιστορία.

Τέτοια περσόνα ήταν και ο Τίμων Εχεκρατίδου Κολυττεύς, που ονομάστηκε Μισάνθρωπος. Ήταν από καλή οικογένεια, αρκετά πλούσιος και πήρε φιλοσοφική μόρφωση, αλλά εύπιστος και καλόκαρδος. Αποτέλεσμα; Τον περιτριγύριζαν διάφορα παράσιτα και κόλακες παριστάνοντας τους φίλους του. Οι οποίοι εν τέλει, κατάφεραν να του φάνε όλη την περιουσία.

Σε έναν από αυτούς τον Φιλιάδη, χάρισε ένα μεγάλο χωράφι για να προικίσει την κόρη του, σε έναν άλλον τον Δημέα, τον ρήτορα, ο Τίμων του έδωσε ένα τεράστιο ποσό της εποχής για να αποφύγει την καταδίκη. Και επειδή, σύμφωνα με τον πανάρχαιο κώδικα ανθρώπινης συμπεριφοράς, η αχαριστία είναι παιδί της ευεργεσίας, όταν ο Τίμων έχασε τα πάντα όλοι αυτοί οι κόλακες του γύρισαν την πλάτη.

Ο μόνος άνθρωπος που «συμπαθούσε» και μιλούσε

Ο Τίμων, είχε ένα μικρό κτήμα στις πλαγιές του Υμηττού εκεί που χοντρικά σήμερα είναι η Ηλιούπολη. Πάμφτωχος πλέον μετά βίας επιβίωνε, καλλιεργώντας μόνος του. Η δυστυχία τον έκανε να τραβηχτεί στον εαυτό του και να μη θέλει να δει άνθρωπο στα μάτια του.

Έπαψε να πηγαίνει στην Αγορά, ενώ έκοψε τις συναναστροφές με άλλους ανθρώπους. Μάλιστα όσους τον επισκέπτονταν στην καλύβα του, τους έπαιρνε κυριολεκτικά με τις πέτρες. Φυσικά, μολονότι ήταν πολίτης με όλα τα δικαιώματα της ιδιότητάς του αυτής, σταμάτησε να προσέρχεται στην Εκκλησία του Δήμου και αρνήθηκε να αναλάβει οποιοδήποτε αξίωμα ή λειτούργημα, που ως πολίτης εδικαιούτο. Έτσι με τον καιρό ονομάστηκε από τους συμπολίτες του, Τίμων ο Μισάνθρωπος.

Υπήρχε όμως ένας άνθρωπος που ο Τίμων «συμπαθούσε». Και η λέξη είναι σε εισαγωγικά γιατί στην προκειμένη η σχέση του Τίμωνα με τον Απήμαντο ήταν απλά σχέση που ο ένας απλά ανεχόταν τον άλλο. Μάλιστα οι δύο άνδρες συγκατοίκησαν. Δε θα μπορούσε να τους πει κανείς φίλους, αφού σπανίως αλλάζανε μια δυο κουβέντες.

Όταν κάποτε γιόρτασαν τις «επιτάφιας σπονδές», μετά το καθιερωμένο γεύμα, ο Απήμαντος είπε στον Τίμωνα:

«Ωραίο δεν ήταν το γεύμα μας Τίμων;»

Αυτός του απάντησε:

«Πράγματι ήταν ωραίο και θα ήταν ωραιότερο αν δεν ήσουν κι εσύ στο τραπέζι».

«Έχω μια συκιά και θέλω να την κόψω, οπότε όποιος θέλει να κρεμαστεί ας σπεύσει»

Ο Τίμων έμεινε στην ιστορία και για τις ατάκες του που έσταζαν φαρμάκι. Όταν ο Τίμων για παράδειγμα έμαθε πως οι Αθηναίοι είχαν εκλέξει τον Αλκιβιάδη μεταξύ των δέκα στρατηγών χάρηκε ιδιαίτερα γιατί προέβλεπε πως η Αθήνα θα πάθαινε μεγάλες συμφορές από την εκλογή αυτή. Και δεν έπεσε και πολύ έξω.

Μολονότι ο ίδιος αποστρεφόταν τους συμπολίτες του και απέφευγε κάθε συνάφεια μαζί τους, οι Αθηναίοι μιλούσαν συχνά για τις παραξενιές του και ο Αριστοφάνης τον σατίρισε στις κωμωδίες του «Όρνιθες» και «Λυσιστράτη».

Δεν πατούσε το πόδι του στην Αθήνα. Εντούτοις κάποια μέρα φάνηκε στην Πνύκα, την ώρα που συνεδρίαζε αυτό το ανώτατο όργανο της Δημοκρατίας. Οι συμπολίτες του γνωρίζοντας το ποιόν του έκαναν μεγάλο σούσουρο. Το σούσουρο το διαδέχτηκε η κατάπληξη, όταν ο Τίμων ζήτησε τον λόγο. Ανέβηκε στο βήμα και εν μέσω νεκρικής σιγής είπε στους συγκεντρωμένους:

«Άνδρες Αθηναίοι, όπως ξέρετε στο χτήμα που έχω στους πρόποδες του Υμηττού, υπάρχει μια συκιά, που χρησίμεψε ως τώρα σε πολλούς για να κρεμαστούν. Επειδή σκοπεύω να χτίσω μια καλύβα εκεί και θα κόψω αυτή τη συκιά θα ήθελα να ειδοποιήσω όσους έχουν σκοπό να αυτοκτονήσουν, να το κάνουν σύντομα, πριν κόψω το δέντρο».

Το τέλος του Τίμωνα ήταν αρκετά ταιριαστό με τον βίο του. Κάποτε, αρκετά μεγάλος στην ηλικία, έπεσε από μίαν αχλαδιά και χτύπησε άσκημα. Δε θέλησε να φωνάξει γιατρό και το τραύμα χειροτέρευσε, έπαθε γάγγραινα και τελικά πέθανε.

Τον έθαψαν στην παραλία του Σαρωνικού, στον δρόμο που οδηγεί από τον Πειραιά στο Σούνιο. Στον τάφο του, που ήταν φυσικά πάντοτε απεριποίητος, σκεπασμένος με αγκάθια και πέτρες, υπήρχε επίγραμμα, που υπαγόρευσε ο ίδιος πριν πεθάνει:

«Διαβάτη, αφού άφησα μίαν άθλια ζωή, κοιμάμαι σ' αυτόν τον τάφο. Μη ζητήσεις να μάθεις το όνομά μου αλλά πήγαινε στον διάβολο».

Ο Λουκιάνειος Τίμων και ο Σαίξπηρικός Τίμων

Τον τύπο του περιέγραψαν εκτενώς ο Λουκιανός στο έργο του «Τίμων ή Μισάνθρωπος» και ο Σαίξπηρ στο δράμα του «Τίμων ο Αθηναίος» (The life of Timon of Athens).

Το θέμα του Τίμωνα και της μισανθρωπίας του γίνεται αφορμή για τον Λουκιανό να θίξει άλλη μια φορά το καυτό πρόβλημα του πλούτου, της φτώχειας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, που το αντιμετώπισε στα Προς Κρόνον-Επιστολαί Κρονικάι και στους Εταιρικούς διαλόγους.

Στην κωμικοτραγική αντιπαράθεση του Πλούτου και της Πενίας δεν κρύβει τη συμπάραστασή του προς τη δεύτερη. Ταυτόχρονα όμως η σάτιρά του έχει κι άλλους στόχους: εξουθενώνει τον Δία, μαστιγώνει τους κόλακες, τους παρασίτους και τους νεόπλουτους απελεύθερους και εξευτελίζει τους ψευτορήτορες και ψευτοφιλοσόφους.

Κάτω από τον σκαιό μανδύα ενός μισανθρώπου όπως ο Τίμων, κρύβεται και υποδηλώνεται η αγανάκτηση του φιλόανθρωπου Λουκιανού.

Ο Τίμων ο Αθηναίος είναι, κατά χρονολογική σειρά (1607-1608) το τριακοστό δεύτερο έργο του Σαίξπηρ από τα τριάντα επτά, χωρίς τα ποιήματα και τα Σονέτα του. Πήρε το έργο από τον Πλούταρχο και τον Λουκιανό και έφτιαξε ένα δικό του ξεχωριστό και μοναδικό για την ποιητική του ανωτερότητα, την τραγική ειρωνεία και τη δραματική του απλότητα.

Είναι άλλωστε και το πιο σύντομο, μετά τον Μάκπεθ, έργο του. Εδώ τώρα μπαίνουμε σε μια τραγική περιοχή χωρίς ορίζοντα, επάνω σε πεδίο ασύνоро, όπου το χάος περιβάλλει απειλητικά το πνεύμα: ο θάνατος του ήρωα είναι ένας τελειωτικός θάνατος, χωρίς καμία παρηγοριά, θάνατος πιο «ολοκληρωτικός» από τον θάνατο του Βασιλιά Ληρ, του Άμλετ, του Οθέλου, του Βρούτου. Είναι ο

θάνατος του ανθρώπου, που έχασε την πίστη του στον άνθρωπο.

Ο Τίμων είναι ο στενότερος συγγενής του βασιλιά Ληρ. Ο Ληρ πίστεψε στη στοργή των θυγατέρων του και τους μοίρασε το βασίλειό του. Κι όταν η πραγματικότητα τού διαψεύδει την πίστη του σ'αυτή τη στοργή, έξαλλος βγαίνει έξω στην φύση και στη μπόρα τ' ουρανού και καταριέται τις κόρες του.

Με τον Τίμωνα, το ιδανικό δεν περιορίζεται στη στοργή την οικογενειακή, αλλά απλώνεται πλατιά, γενικά στην ανθρώπινη αγάπη, στη φιλία. Ο Τίμων δεν ζει στο φεγγάρι, ζει στην Αθήνα και βέβαια ξέρει, πως υπάρχουν και δούλοι και κλέφτες και τοκογλύφοι κι απατεώνες και κίβδηλοι κι Απήμαντοι. Αυτός όμως πιστεύει στην φιλία, γι' αυτό μοιράζει τα πλούτη του αλογάριαστα.

Δείτε το έργο το Σαίξπηρ «Τίμων ο Αθηναίος» σε ένα animated video

Πηγή: iellada.gr